

המציפה

דמי התימה לשנה בסילין 600 מ"ס.
 רבע 150. מחיר נליון בודד 15 מ"ס.
 כאוסמריה 600 כתר לשנה 150 כי לרבע.
 במשיכו-סלובסיה 100 כתר לשנה 25 כי לרבע.
 ברומניה 100 ל"י לשנה 25 לרבע
 מחיר מודעות 30 מ"י בעד שורה
 סצרה או מקומה. מחיר כרכת מ"ט או
 הודעת אירוסין 100 מ"י. האדרסה:
 "Hamicpe" Kraków ul. Miodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 10. czerwca 1921.

גליון כג.

מראה-לבוב. ד' סיון מ' במדבר ת"ס"א.

תוכן הענינים.

מתן תורתנו. ש. ז. יעב"י הידידות המסוכנה, ד"ר מ. שמשון.
 מכתב נדוי אל ועד ביהמ"ד לרבנים, צבי יארע. - בן התנועה
 המזרחית. - לכיבות לשבועות. - מדינה ומדינה ומסריה: בקראסא.
 ממסתי הברוח השחורה. בפוקין, באשכנז. ברומניה. בסלובסיה.
 במורביה. בארץ ישראל. באמריקה. באפריקה הדרומית: ישראלים
 חרשים. - השבוע בכל העולם. - מאיר הלוי לעטעריס, לחג יובל.
 י. ז. בירמן. - הג שבועות בירושלם.

מתן תורתנו.

חכמי הטבע אומרים, שאין אופי לעבד, כי האופי הוא תוצאת
 הרצון והעבד, שמכר את חירותו, ירד למדרגת בהמה. רצונו פסק ואפיו
 בטל. אבל עבד המרגיש את ערכו כחיי אדם, מוחה נגד העריצות ומתקומם
 במני העושים לו עול, אף אם ככלי לא הוסרו עוד ושחרורו לא נתן
 לו, איננו עוד בבחינת עבד.

בצאת משה אל אחיו מצאם במצב שפל מאד, מוזהמים
 ומנושמים, שקועים במים שערי טומאה. זכמטט שבא לירי יאשי.
 ובכרחו למדין, לא היה לבו נוקפו על אשר עזב את אחיו בתוך הלחץ
 והרחק של מצרים, והאמן האמין, כי עוד שנים רבות תעבורנה עד
 שיתעורר העם. אבל אחרת היתה שם במצרים. בני ישראל נאנחו
 מן העבודה. זה היה צעד החירות הראשון. אנה זה עוררה מחשבה.
 איזו תסיסה החלה, הרצון גם לתהיה, איחשכמה להנאים השוררים
 נשמעה. העם התעמק בקיומו והתחיל לישש-איש יש מוצא מן המצר.
 כלי ספק הורע מצבו או עוד יותר, הניגשים הוסיפו לנגוש באכזריות
 יתרה, אבל חלאת העבדות הלכה ופתחה. העם התחיל נעשה מוכשר
 לנאורה.

ובשעה שר מדבר אל משה מתוך הסנה, מסרב משה לשוב
 מצרימה. ר' מספר לו על צעקת בני ישראל, אך משה וזכר את נפש
 העבד ויודע הוא שנשמתו לא ווקקה עדיין וכדברים ימים לכר לא
 יפה את לבו. אותות ידרוש העבד, מופתים, ואולי גם או יודיע,
 כשפניו יביעו שחוק קהה, שאיננו מאמין, כך הוא דרכו של עבד,
 מדומה הוא כל ימיו ונפשו קצה להאמין. הוא אינו מתפעל ואינו
 מתרגש, אף כי מספרים לו על איץ זבת חלב ודבש.

ולא טעה משה בחשבונה, בשובו מצרימה, ספר על ארות
 הארץ היפה; אך עליו היה להראות גם איתות ומופתים, כלעדיהם לא
 התפעלה נפש העם, וגם אחרי האותם את האותות והמופתים הנוראים
 והנוראים, עדיין אי-אפשר היה לבטוח בעבד. אי אפשר היה לנחותו
 ישר לארץ אבותיו בדרך קרובה וקצרה. כל יוח מצויה, כל נדנוד
 קל יכל היה לסתור את כל הבנינים והמגדלים. למראה מלחמה בלבה
 יכל היה להנחם ולשוב מצרימה אל העוני והישפלות, אל העבדות.

שהיתה יכולה להיות מעתה יותר נוראה וזכוריה. ונחויץ היה לבחור
 בדרך רחוקה וארכה, כדרך ימים ומדבריות; ללכת בעקמנות, למען יהי
 די זמן להרהקת השאר שבעיסה, לגרש יוח העבדות ולהכנסת רוח
 החירות.

ועבורת ההצלה התחילה לאלתר, מהן התורה בא תיכף
 בתודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים. שחרור הרוח היה
 תפקידו הראשון של המחנך הגדול, וחנך העם החל. אך העבודה לא
 היתה פשוטה וקלה, תלונות ורגנות הפריעוה, התנגדות וקשיות ערף
 הניחו מכשולים בדרך. אותו הדור לא יכל לשכת את ארץ
 עבדותו, וכל עוד שהתרחק ממנה, הוסיף להתנענע עליה וראה בה
 הדד יופי. את מכותיו שכה, את ננעיו לא זכר וחשב על הרגה.
 הקשואים, האבטיחים, החציר, הבצלים והשומים, ובעבור זה הוכרה כל
 העם לחכות עוד במדבר עד מקץ ארבעים שנה, עד תום כל הדור
 ההוא, שמעם את מעם העבדות, ולדור הבא, אשר לא נסה לנוף את
 קומתו, אשר לא הורגל לבשל את רצונו, אשר ידע רק את החרות
 לו, הואל משה באר את התורה שנית, ואותו הדור בא לארץ אבותיו
 בדרך ישרה וקצרה וכזמן קצר וקרוב. — — — — —

וימים כבירים חלפו והורות רבים הלכו וכאו, עם ישראל הלך
 כנולה, שב לארצו ושוב הלך כנולה ועתים רעות באו עליו, צרות
 ומכאובים שבע, חרפות וגדופים נפלו לו למנה; אך לעבד לא היה
 עור, עם התורה, אשר השקרו אדון-כל-הנביאים, לא נתן לנשמתו להרדם
 ולשקוע ביוץ העבדות. כלפי חוץ היה כלב, אבל כלפי פנים נשאר
 בן-מלכים, את נוסו שעברו ופרכו, אבל רוחו לא ננע, בעלותו על
 המוקד, לא קבלה נפשו מרות, בן חורין נמיר היה גם אז.
 והיהודי הכיר את ערך תורתו, שיקרה לו מחיו ושמר עליה
 מכל משמר והיא שמרה גם עליו: צוארו נעשה כאבן שיש ולא
 שלטה בו, חרב שונאיו, צורתו הרוחנית לא נמששה, רצונו לא כשל.
 השאיפה לנאולה היתה כלבו תמיה אפיו לא אבה, באפיו התבטאה
 המוסריות, מוסר היהדות, שהיה למופת —
 עם מתן תורתו נעשה לכן חורין.

ש. ז. יעב"י.

הידידות המסוכנה.

הרכה קיונו מידידותה של אנגליה נכרת הממלכות, הכדוקה
 והמנוסה בתכסיסי הפוליטיקה יותר מכל האומות האריות. הלא בפעם
 הראשונה במשך שנות נלחטנו נעשה לנו הנם הזה, שממלכה אדירה,
 שכל אשר תהפוך תעשה בכל חלקי התבל, מבקשה קרבנתו ועושה
 עמנו חוזה, חוזה ככל משפטו וחוקתו; לא חסד תעשה עמנו הממשלה
 הליברלית, אלא יש לה צורך בנו, צורך מתמיד והצורך הזה שמש

ועד של רבנים וחכמים. שנתמנה מאת הממשלה ובתוכו הרבנים המפורסמים מפרמישלא ומרישא. מודה אני לפיכך יבותי, כי מקטני אמנה אני, בעיני מוטל הדבר בספק אם יצא אל הפועל ואפילו אם יוסד - אם יהיה הולד ילד שר קיימא. ראשית מחסרון ממון הנצרך לכלכלת מוסד כזה ושנית הלא ידענו כולנו, שבנליציה שוררה עדיין בכל תקפה הרבנות של ירושה וחוקה וביתור בני האדמו"רים יניחו אבני מכשול על הדרך המובילה אל מוסד כזה. ובכל זאת מצאתי לנכון להעיר את דעת הקהל ואת הרבנים הניצחתיים על דבר בעתה. על תקלה מסוכנה בחיי צבורנו וקהלותינו. שבאם לא יחושו לתקנה בעוד מועד תהיה מעוות שלא יוכלו לתקנה.

כל החי ועוסק עם הצבור יודע, כי בעת האחרונה נרשח חסרון גדול בשו"בים מומחים. השו"בים הוקנים הלכו בדרך כלל הארץ ואין מי שימלא מקומם. כי אין אברך בן תורה, שיוכל לכלכל את עצמו ובני ביתו במשך השנים, אשר ילמד את המלאכה וישמש את רבו וימצא משרה. ואם יש בידו סך מסוים לפרנסתו, הרי נח לו לסובב בשוק הכספים והנלדה השחורה, להשתכר ממון על נקלה, בלי כל עמל, כאשר עינינו רואות לדאבוננו לדראון כל היהדות ולחלול שמה. ותוצאות החסרון הזה הן, שהשוחטים הקיימים, בידעם את תקיפותם, עשו את השחיטה ועמה את כל הקהלה למונופול לעצמם. קוצבים המה שכר שחיטה כטוב בעיניהם, שלא מדעת ראשי הקהלות והכנסות הקהלות מן הכשר הכשר. נפסקו לגמרי וכל מוסדיהן עומדים להסגר מאפס אמצעים להחזיק בהם. כי שום הכנסות אחרות אין לקהלות קטנות. הרבנים נעשו לעבדים נרצעים לשוחטים ונשמעים להם כמו לנותני לחם, כי רק בחסדי השוחטים תלוים חייהם והיי ב"ב, שיאצלו גם להם חלק דל מהכנסות השחיטה. וממילא ככל כמעט מוסד הקהלות. הרבנים מנינים על השוחטים אדוניהם ואינם נותנים למנות שו"ב בלי דשות השו"ב המצוי. אע"פ שהזכות הזאת יש לראשי הקהל ע"פ תקנות משנת 1890. ונקל לשער איזו ערבוביה שולטה בקהלות, שהרבנים עומדים ברשות השוחטים ואלה ברשות עצמם ועל ראשי הקהל ובוחייהם להביט בדאבון לב ולשתוק.

לכן מעיר אני את הועד הנמנה מאת הממשלה על התקלה הזאת. לפי דעתי בטרם יהיה בידם ליסד את ביהמ"ד לרבנים ייסדו בלבוב קורסים ללמוד אומנות השחיטה תחת יד שו"בים מומחים ויר"ש ותחת השגחת הרבנים. על הועד לכלכל את כל המתלמדים במשך זמן הלמוד וכן יהיה לנו דוד חדש של שו"בים והקהלות תגאלנה מידי האדונים הקשים השולטים בהן כרצונם. הרי השחיטה היא יסוד לאשיות היהדות, המסודר והמקור העיקרי להכנסות הקהלות והחוקת מוסדיהן, ואיך נוכל להתרשל בזה ולהביט שבעוד עשר שנים יבקשו שוחט מומחה בן תורה בכל העולם ולא ימצאו. צבי יארעל. ראש הקהל בפריסטיק.

מן התנועה המזרחית.

הסתדרות המזרחי בנליציה, בנשתה לחדש את עבודתה אחרי תום מלחמת תבל, ישמה אל החנוך פניה, כי רבה היתה העוובה במקצוע הזה ולא רק שחסרון גדול בבתי ספר עברים הורגש, כי אם גם מלמדים מן המפוס הישן לא היו בעדים רבות ולהסיר את המכשול הזה ננשה הסתדרות המזרחי, ע"י אגודת מת"ת להירמת קרן החנוך בין ירדי ישראל. אך פה עמדה שאצת הכסף לשמן בדרך, כי הכנסות כמעט שלא היו והעבודה לא סבלה שום רהוי. כדי לצאת מן המצר התנדבו החברים הרב מ"מ הגר, הרב משה לייטר והפרופ. ד"ר גחמן ויידימן לנסוע במלאכות הסתדרות המזרחי לפאריקה. לעורר שם לבות אהינה, כי יבאו לעזרה. תוצאות נפיעתם היו, שהועד לעזרה, צנטרלירינף הקציב סכום גדול לאגדת מת"ת בנליציה לטובת החנוך ומלבד זה נוסדה כנויירוק אגודה בשם מת"ת, שבה נכנסו באי כח

לנו ערובה, שלא תרמה ולא תשלה אחתנו, שלא. תאמר לנו פעם, כאשר תוציא ממנו את התועלת הנרצה: הכושי עשה שלוחתו והוא יכול לכת לך. וביותר יש לנו סבה לכטוח בזה, הוא אהרי שעובדה היא, שאנגליה לא על דעת עצמה עשתה בהקדישה לנו את ארץ אבותינו, אלא נמלכה עם כל האומות בעלות מיתה והשפיעה עליהן להסכים לצדק ההיסטורי הזה ואח"כ הביאה את הדבר אל ועידת הממשלות בפריימה ולעיני כל העולם נועדה ארץ אבותינו לנו, לבעליה הקדמונים, שגולה הרומיים מרשותנו. ולפי שעדיין לא נמסר המנדט באופן פורמלי לירי אנגליה, לשלוש בארצנו עד אשר ירכו שם בני עמנו וירש אותה, ואנחנו נחרד, שמא ירום איזה חסא, שמא יקטרנ איזה שטן, שמא יקומו עוררים על זכותנו, חורה ממשלת אנגליה הבטיחה זה כמה פעמים, שלא תחלף דברה ולא תחזור ממנו, אחת גורה ולא תשנה, שפולשתינה תהיה מדינה ליהודים, ועוד יתרה עשתה בראותה שאין לכטוח בנציב נכרי בא"י, הושיבה שם נציב יהודי בעל כשרונות מצוינים, יהודי נאמן לדתו ולעמו, השוקד באמת לטבתנו ולהפרכת ארצנו, ובראש כל בתי המשפט בא"י מנתה נ"כ איש יהודי נאמן וציוני בדוק, מה היה לנו עוד לדרוש מידדתנו מלכות ברישנה הגדולה? הלא נתנה לנו יותר ממה שדרשנו וקיננו.

ובכל זאת הזכירנו המקרים האחרונים בא"י את הוהרת רבן גמליאל השלישי במשנה (אבות פ"ב נ"ג): הוה והירין ברשות, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן. נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו בשעת דחקי. אופן ההגנה על המעוט היהודי בשעת חרום ואופן הענשת האשמים הטעימו את אהינו שם מעין פעם גלות והמעט הזה מר במדה ידועה עוד יותר מבגלות, בירענו, שאנשים יהודים עומדים שם בראש השלטון וגם זה לא עמד לנו כל זמן שהננו המעטים.

אבל לא על זה אני רוצה לדון עכשו, הרי סוף סוף יבא היום שנהיה המרובים שם ואז אפילו מושל כהגנרף כולם שר אשתקד יתיחס אלינו באופן אחר לגמרי. רוצה אני לדבר עכשו על הפעולה, שפעל לעת עתה יחס אנגליה אלינו על הפוליטיקה הכללית, אנגליה היא ממלכה אדירה, שמוראה על כל ואפילו אם תגרום במעשיה איזה נזק מדיני לאומה פלוגית או פלוגית לא ישוהו דברים קשים-נדה ולא יקראו עליה מלחמה. מי זה ירין עם התקוף ממנו! אך לעומת זה נעשינו אנהנו לנער הסופג את המלקות בשבילה. צרפת ופולין כועסות על ללויד דשורדש, שאינו נושא להן פנים כרצונן בענין שלוויה, הרי היהודים אשמים, הם הסיתוהו הם הם שכרתו כרות פתרים עם אשכנז ועם רוסיה וכופים את ירדתם מלכות אנגליה להפוט חסר לאשכנז ולכרות ברית מסחר עם רוסיה. אמנם מנוחך הוא המשפט הזה וגם ילד דרדקי יבוש להשמיע שטות כזאת, אבל כדף ישן הוא: אין אדם מתבוש מפני החלש, כי לא יעיו לנלגו, ורצון העתונים הצרפתיים והפולניים רק למאם על האנגלים את שיפתם הפוליטית, כמו ששמאסים החמסנים עושקי העם את השיטה הליברלית והסוציאליט על העם העשוק באמרם, שהן שיטות יהודיות וע"פ רוב תעלה להם ערמתם המרשעת, אם תבוש באמת אנגליה בשיטתה ותחלפנה איני יודע, רק אהת ברי לי כבר, שדומה העם היהודי לאותו העני בן טובים, שנשא אשה בעלת עסקים ופרנמטיה, ובטרם עוד התחיל להנות מן הטוב המוכן לו באו נושי האשה והבלו את החתן הרל והצינוהו ככלי ריק ונמצא קרה מבאן ומכאן, אך בכ"ז חיללה לנו מהואש, כי לא מאנגליה תבא נאולתנו.

ד"ר מ. שמשון.

מכתב גלוי אל ועד ביהמ"ד לרבנים.

בעתונים נתפרסם, שהמניסטרוים הפולני להנוך ולדתות אשר את התקנות ליסוד בית מדרש לרבנים חרדים בלבוב תחת אפטרופסות

אחת. על ידו התאחדו האכרים הפזורים של האומה לנוף אחד שלם ומוצק, לנוף אשר נשמה באפו ואנחנו החילונו לדעת להבין ולהרגיש מה אנו הסרים זמה אנו רוצים. על ידי השקל ידענו מי הוא לנו ומי הוא לצרינו. על ידי השקל הרימונו את קולנו. על ידו נודע כוחנו ונשינו את אשר קוינו. על ידי השקל הושכה לנו ארצנו! מראשית הופעתו ידענו את ערכו. ידענו שהשקל הוא הנשק, אשר בו ננצת ואם לפני החלטת סן-רמו כך, אחר החלטת סן-רמו על אחת כמה וכמה, שעלינו לדעת את הכח הרב הצפון בו, לפני החלטת סן-רמו היה ערכו גדול כלפי חוץ ועתה ערך מיוחד לו כלפי פנים, כי העיקר היה לנו, שההסתדרות הציונית בתור הסתדרות היה נדונה וחוקה והקונגרס יהיה בא כחו. של כל העם ועתה נחוץ לנו לדעת גם את הרוח, אשר ישב בקונגרס ואת מהלך מחשבותיהם של ציריו. בהם יהיה תלוי בנין ארצנו. כי בשעה שעד עתה לא הושם לבו לזרמים השונים שבהסתדרות וכל הרעיונות והאידיאות, שמפלגות ידועות ציוניות גדלו בשמם, היה להם אופי תיאורי בכחינת דרוש וקבל שבה, הנה מעתה ישחררו המפלגות כל אחת להופיע על הקונגרס במספר עצום, למען האציל מהורה ומזויה עליו ולהשפיע מרוחה ומהשקפותיה על וכותיו והחלטותיו, כי לכל אחת יש שטותיה ויסודותיה ואת הותמם האמר כל אחת להטביע על התפתחות הישוב החדש. ויען כי אנחנו חברי המזרחי בתור מפלגה יש גם לנו שמה קבועה ומסוימה, שעל פיה נאמר לבנות את ארצנו, עלינו לכא אל אל הקונגרס במספר רב אם חפצים אנו שקולנו ישמע ושנצא מוכתרים בזר הנצחון וכמה נכריע את הנצחון עלצדנו? על ידי השקל! אם נאסף שקלים במספר גדול יבאו צירי המזרחי אל הקונגרס במספר גדול ואז ינצח הרעיון המזרחי.

כל הרוצה בבנין ארצנו על יסודות הרעיון המזרחי יבא וישקול את השקל המזרחי... חברים, הזמן קצר והמלאכה מרובה, הודרונו איפא לקבץ שקלי המזרחי במספר גדול!

בידכם, חברים, נורף המזרחי ועתידו נתונים, אל תאחרו את המועד! זכר את ערך השעה!

הסתדרות המזרחי בגליציה בלבוב.

לביבות לשבועות.

הנשים התרגינות בשוקי ווארשא וזחו את פירותיהן וירקותיהן ומגדנותיהן ופתחו קורסים נבונים, לרדבי קנתור, לנדופים ולקלדות כי שמעו, שיש עתה צורך בסחורה הזאת במערכות העתונים היהודים בווארשא וכאספות המחאה של שני צדדי הפוליטיקנים היהודיים. כועירת האמבאסדורים נמרו ונמרו, לחלק את נורנישלונסק לשני חלקים שוים כזה: נורניש-שלונסק והשין עולה ויורדה, לפי שהיא באמצע ממש ואין לתתה לאחד. לאחר יתנו נורניש ולשני שלונסק - כנורל.

הסוציאליים היהודים מן האינטנציונאל השלישי שלחו מחאה עזה אל ידידיהם העפנדים והשיכונים הערבים על אשר נתנו לקונפריכו-לוציוורים היהודים להכותם. אנחנו רוצים, שאתם תהיו לעשוקים והמכים וכוכשי הארץ ובסוף עשיתם בטפשותכם את היהודים לעשוקים, ולמכים ולכוכשים, מצננת אדומה לכם ולא דנל ארום! אנחנו הספצנו דוקא, שהמחמדים כולם כולם יהיו בולשיוויקיים וקימאל וענוור בראשם, כי כן נורה החכמה העליונה במוסקוא, אתם כנדתם בנו ותפרסמו בכל העולם, שהיהודים הגם הכודשיוויקיים, אכן נודע הדבר: מונכ החזיר אן לעשות שטריוול, אוי-לך ישמעאל, שנפלת ביד סמואלי.

הועדה הממונה על האמנסטיה כסיים שלחה מלאכים לקוליקוב לחקור ולדרוש שם על טיב המשפט הנהוג שם בענין הסליחה לפושעים שיש צורך בהם וחליית אחרים תחתיהם.

של אנודות רבות, שמטרתה לתמוך באמצעים חומרים כאנודות, מת'ת בלבוב, הודות לתמיכות האלה נפתחו כתיספר עכרים וקיומם של חדרים, תלמודי תורה וישיבות כמאה ושבע עשרה עיר אופשר.

בישיבה של אנודת מת'ת בלבוב, שהיתה כיום הראשון כיה באייר הופיע מר א. ד. פיין בתור ציר אנודת מת'ת בנוי יורק, הרב מ'מ הגר בכך את האודה ותאר כמה טרה האודה לטובת המת'ת. אחריו דברו הרב ויפלש בשם המזרחי והדיר פרייליך השתמש בהודמנות זו לדבר על דבר התפתחות המת'ת בגליציה בכלל, אשר התקנת קבל הדור א. פרייליך כשנת תרע"א, שאז נוסדה אנודת מת'ת על ידו ומטרתה היתה לעבוד לטובת ההנוך בארץ ישראל, אך משום שהציונים עסקו בקבוץ כסף בעד הגימנסיה בירושלים נדחתה עבודת המת'ת ויסודה לזמן כרתי מוגבל, אך מפני שההנוך פה יד פלאים עלינו לעבוד לפי שעה להרמת התניך ולהטבתו פה.

מר פדרכוש דבר בשם צעירי המזרחי עד כמה עלינו להורות לנדבת לכם של אחינו באמריקה, כי בעזרתם יסדה אנודת מת'ת בתי מלאכה לצעירים מזרחיים, הלאה אמה, אף אם לא יבליה אנודת מת'ת להחזיק את כל בתי הספר ולשלם את כל הוצאותיהם, אכ" נתנה להם היכולת להוסד וכזה עשתה כבר דבר גדול.

מר אליהו ננצכרג דבר בשם ביהיס מת'ת בלבוב ומראה על התוצאות של עבודתו והצלחתו לחנך את הילדים ברוח יהודי ואנושי כללי.

מר א. ד. פיין אחרי הבעת תודתו תאר את קושי עבודת המת'ת בנוי-יורק כראשית הוסדה וכמה הצטיין ישם הרברנד שרמק בעבודתו לטובתה ומודיע שהוא בא בתור צירה לפקח על עבודת המת'ת בגליציה והוא יבקר גם את מוסדותיה. הוא ניכ מודיע שבכ"ט באייר יערך חזיון גדול בנוי-יורק, שבו ישתתפו כל המישחקים הלכונים והכנסות החזיון תוקדשנה לקנין בית לאנודת המת'ת בלבוב, שעדיו יהיה כתוב, שהבית נקנה ע"י יהודי אמריקה בעד אנודת מת'ת בלבוב.

מצב המזרחי בגליציה המזרחית נתחוק עתה ביותר יען שכנידע שלמו השתא הרכיים הזקנים רי ישראל פרידמאן מהוסיאטין ור' אביהם העשיל מקופיטשיניץ שקל מזרחי, והארמור ממשודמקיב סרכ לתת כתב הרשאה להארמור מנור בעלתו לאי, לפעול שם בשמו. ובאספה הווינאית עמל להניא את אנ"י ממעשיהם ולהחפשיר עם המזרחי.

מערי השדה שבגליציה המזרחית מתקבלות ידיעות שונות על דבר אספות מחאה נגד החלטות הועדה של אנודת-ישראל ביניה, ובכולן נאמר, שאין אנודת-ישראל באת כחה של היהדות החרדית ואין לה-דשות לדבר בשמה, מפני רבוי הידיעות 'אי אפשר לפרטן כל אחת לבדה... עבודת המזרחי' בערי השדה צועדת קדימה, שקלי המזרחי ה'לכים ונמכרים במספר מסוים, חברי המזרחי' לוקחים חלק גדול בקבוץ כסף לטובת, קרן היסוד, מהרבה ערים סונים החברים אל המרכז בלבוב, כבקשה לשלח שמה נואמים, אשר ישאו מדיבותיהם על דבר הרעיון המזרחי, המרכז יאמר למלא את רצונם בזמן קרוב, כשלחו שורת שלמה של נואמים, אשר יעברו ממקום למקום במשך זמן ידוע.

אל חברינו רדעה!

אותו הקול האדיר, שהשמיע מנהיגנו הגדול, בקראו, אם תאבו אין זאת אנדה! מצא הד חוק בלבבנו וכאיש אחד הקיצונו מתרדמת הגלות והרצון הכביר להגשים את הרעיון הזה עורר אותנו לפעולות ומעשים, התאספנו לקונגרסים, טכסנו עצות, נשאנו ונתנו, אף כי המרכז היה עוד גדול והדרך לארץ המפוגה עדיין רחוקה היתה לפנינו, המניע הראשי, הגורם העיקרי, הרוח ההיה כאפני מכונת התחיה היה השקל, על ידו נקבצו השכלים הכודרות לעומר אחד-לאלומה

לאֵלֶּה קָם שָׁמַן וְלַחֲשׁ דְּבִי בְּאַזְנוֹתָי וְחִזְרוּ בְּהֵם. בְּסוּף קָסַף אַחַד : אֲנִי אֶקְנֶה. אֵין אֲנִי מִתְּרָא כְּלוּם. לְבִי לֹא יִכְנִי וְשִׁנְתִי לֹא תִרְדּוּ. הַמּוֹכֵר הַיּוֹשֵׁיט לֹא מִשְׁפַּחְתּוֹ לִקְבֹּל קִנְיָן וּמִסֵּר לוֹ 10 דּוֹלָרִים וְלִסְרִפּוֹר הָעֵד נָתַן שְׂכָרוֹ דּוֹלָר אֶחָד וְהַקְנֵה זָכָה לוֹ מִכְּלֵי אֲשֶׁר שָׂאֵל : מַה מִּיִּבֵּם שֶׁל הַטַּאךְ ? הֵאֵם עֲבִירֹת הַמִּירוֹת עֵבֶרֶת אוֹ קְלוֹת. אַחַת הִיא לוֹ. סִפֵּר וְקִבֵּל וּבְלִבְךָ שֶׁעֲשֵׂרָה דּוֹלָרִים בְּכִיסּוֹ.

בפולין.

לִדְרוֹ. כָּלל יֵשֵׁן הָיָא. הַמְתַּקִּים בְּכָל מְקוֹם. שֶׁהַתַּפְתּוֹת כֻּלְכָלִית נִוְרַמְלִית וְנִהְיָ הָיָא יְסוֹד עִיקְרֵי הַפְּעֻלוֹת תְּרַבּוּתִית. אַעִיִם שֶׁלְכַאוֹרָה הַתְּעוּשֵׂה הַמְרוּבָה מִשְׁקִיעָה אֶת הַבְּרִיּוֹת בַּחֲמִירוֹת וְאִינָה מְנַחֵם לְהֵן סְנָאֵי לְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּכְחֻמָּה. הַנְּסִיּוֹן מֵרָאה חֲמִיד אֶת הַהַפְּדָה שֶׁהַדְּלוֹת מְרַלְדֵּלָה נִם אֶת הַרוּחַ וְהַעוֹשֵׂי מַעֲשֵׂי־נִם אֶת הַרוּחַנִיּוֹת. מִשָּׁל יֵשֵׁן : בְּמִמּוֹן יִקְנֶה לוֹ הָאֵדָם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. הַכֻּלֵּל הַזֶּה מְתַקִּים בְּעִיר הַחֲרוּשֶׁת וְהַמְסַפֵּר לִדְרוֹ. שֶׁעֵבֶרָה כְּבִר הִיבָה אֶת קֵהֶלֶת וְוֵאֲרָשָׁה וְשָׂאֵר הַכִּרְכִּים וּמְכִישׁ אֶת הַעִירֹת הַדְּלוֹת בְּמוֹסְרֵיהֶם הַתְּרַבּוּתִים הַיְהוּדִים. אֵין בְּשׁוּם עִיר כְּנֻלָּה כֵּךְ בִּים עֲבָרִים וְנִי יָדִים וְאֵנֻדוֹת וּמוֹסְרִים תְּרַבּוּתִים כְּמוֹ בְּלוֹדוֹ הַעֲמוּסָה בְּעֵתֵר עֵשָׂן בְּתֵי הַחֲרוּשֶׁת. חוּץ מִבִּים הַעֲבָרִים יִשְׁנֵם פֶּה שְׁלוֹשָׁה בִּים עֲבָרִים תִּיכּוֹנִים מִיּוֹדוֹ שֶׁל הַרֵב דִּרְגָה בְּרוּדָא. מִסְפֵּר תְּלִמִּידֵיהֶם 1500 הַלּוּמִרִים 12 שְׁעָה בְּשַׁבּוּעַ כֹּל הַמְקַצְעוֹת הַעֲבָרִים בְּשִׁפְעֵי וְגַם תְּלִמוּד. חוּץ מֵאַרְבֵּי יִשְׁנֵה בַּה הַנְּמַנִּיהַ הַעֲבָרִית יִבְנֶה מִיּוֹדוֹ שֶׁל גּוֹשְׁרִי. וְהוּ בִּים עֲכָרִי גְבוּה לְמוֹסֵה. שְׂאֵין דּוֹמְתוֹ אֵלֶּה בְּבִיאָלִים מְשׁוּם וּמְזִבֵּן בְּאֵי. בִּים תִּיכּוֹנֵי מִיּוֹדוֹ יֵשׁ לְמוֹדֵי בִּשְׁם בֵּית אוֹלְסֵנָא. שֶׁהַלְּמִידִים הַעֲבָרִים לְוֹקָחִים בּוֹ מְקוֹם כְּרָאשׁ וּבִסְרֵט תְּלִמוֹד וְתַנְיָה. וְחוּץ מִכָּל אֵלֶּה יִשְׁנֵן עוֹד 6 גְּמֻנוֹת לֹא צִיּוֹנוֹת. יִשְׁתִּים הֵם קִנְיָן יְהוּדִים בְּעֻלוֹת זָכוֹת צְבוּרִיהַ וְהַלְּמִידִים מִתְּחַנְכִּים בְּרוֹת לְאוּמֵי יְהוּדִי. שְׁתִּים סַתֵּם גְּמֻנוֹת בְּלִי רוּחַ לְאוּמֵי וְשְׁתִּים שֶׁל הַבּוֹנֵדִי וּבִשְׁפֵת לְמוֹד יְהוּדִי. בִּימֵם הַאֲחֵרִים. יְמֵי הַתְּעוּרוֹת הַתְּרִידִים. הַתְּקַנָּא בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַתְּרִידִים בַּחֲבִירֵיהֶם וְיִסְדּוּ גַם הֵם בִּים לְמַלְאכָה. בְּלִי כֹל לְמוּדִים עִיּוֹנִים. לְהַכִּין חֲלִיצִים לְבִנְיָן אֵי. (גַם בְּעִירִים אַחֲרוֹת גִּלְתָּה הַתְּנוּעָה הַזֹּאת. שְׂבִרְכָה רַבָּה בְּהַ). הַדְּבָר נַעֲשֶׂה פֶּה בַּתְּבוּנָה וּבְאוֹפֵן הַמּוֹבִיל אֶל הַתְּכִלִּית. הַמָּה שְׂבִירֵי לֵהֵם שְׁנֵי אִינְדִּירוֹס וּבְעֻלֵי מַלְאכָה מוֹמַחִים. אֲנִי אַחַד יִלְמַדֵם בְּעֵרֵב אֶת מַלְאכַת הַרוּשָׁה חֲבִירֵל לְהַלְכָה שְׁתֵּי שְׁעוֹת זְהוּמוֹן יִלְמַדֵם אֶת הַמַּלְאכָה בְּמַעֲשֵׂה שְׁעָה אַחַת. וְאִינֵי שְׁנֵי יִלְמַדֵם תּוֹרַת הַאֲלֶקְטְרוֹ-פִּיזִיקָה וְאוּמָן יִשְׁלִים אֶת הַלְּמוּד בְּמַעֲשֵׂה. 40 שְׁבוּעוֹת הֵם זְמַן הַלְּמוּד וּבְסוּף יִקְבַּל הַגּוֹמֵר תְּעוּדַת אוּמָן. הַמוּסַד יִהְיֶה בַּחֲדָרִי בִּים רִיאֵלִי וּשְׂכָנִי. יִשְׁנִשְׂכְּרוּ לְשְׁעוֹת הָעֵרֵב וְשֵׁם יִשְׁנֵם כֹּל הַמְּכַשְׂרִים וְהַכְּלָים. שְׂכָר לְמוּד יִשְׁלֵם כֹּל תְּלִמוּד אֶלֶף מְרַק לְחודֶשׁ. קוֹרֵם אַחֵר יִפְתַּח בַּחוּרֵף לְמַלְאכַת הָאֵרִינָה וְכֹל הַתְּלִוֵי בַּה.

תְּלִמִּידֵי בְּהִים יִבְנֶה מוֹצִיאִים כִּכָּר שְׁבוּעַ עֵתוֹן עֲכָבִי בְּדוּסוֹם לְיִשׁוּרְפֵי רֵב הַתּוֹכֵן. יִשְׁנֵם בְּלוֹדוֹ שְׁנֵי עֲחוּנִים וְרִנְנוּיִם יוֹמִים נְדוּלִים. שְׂאִינֵם נּוֹסְלִים מַעֲתוּנֵי וְוֵאֲרָשָׁה. לְחֻבְרַת. עֲבָרִיהַ יֵשׁ פֶּה סְפָרִיהַ בְּעֻלַת כְּמַה אֲלֵסִי כְּרִכִּים עֲבָרִים.

בֹּא לוֹוֵאֲרִישָׁא שְׁלִיהַ הַיְהוּדִים מֵאַפְרִיקָה הַרְדּוּמִית מֵר יִצְחָק אָכְסֵבְרָג. לְקַחַת אֶתוֹ מֵאַתֵּי יוֹמִים מִיּוֹמֵי אוֹקְרַאינָה לְנִדְרֵם עַל חֲשׁוֹן יְהוּדֵי אַפְרִיקָה הַרְדּוּמִית. לְתַכְלִית זֹאת נִסְעַ לְכַבּוֹב וְלִרְוֵבָנָה.

הַמְּשִׁלָּה הַפּוֹלִינִית מִסְרָה תּוֹכִיר אֶל צִיר אַמְרִיקָה בּוֹוֵאֲרִישָׁא לְהַשְׁתַּדֵּל אֲצֵל מְמשֻׁלְתוֹ שְׁתּוּצִיא אֶת הַיְהוּדִים פְּלִיטֵי אוֹקְרַאינָה מִן הַכֻּלֵּל. שְׂנֵאֲסָרָה לוֹ הַכְּנִיסָה לְאַמְרִיקָה. הַמְּשִׁלָּה הָאֵרָה לְפָנֵינוּ אֶת אֲסוּנֵם שֶׁל יְהוּדֵי אוֹקְרַאינָה הַמְּתַגְלָנִים כְּנִלְצִיָּה וּמַחֲכִים לְרִשְׁיוֹן לְנִסְעוֹ הַלָּאֵה. וְאֵם לֹא יִשְׁנֵי אֶת הַרִשְׁיוֹן. אוֹ בְּעַל כִּחָה תְּשִׁיבֵם פּוֹלִין אֶל נְבוֹל רוֹסִיהַ וּפְלִטוֹ בִּירֵי הוֹרְנִים. כִּי בְּפּוֹלִין אֵין מְקוֹם לְפִלְטִים הָאֵלֶּה לְהַשְׁתַּקֵּעַ. צִיד אַמְרִיקָה הַבְּטִיָּה. כִּי יִשְׁתַּדֵּל.

מִן הָאֵשִׁית חִידֵשׁ לִיפְעֵץ אֲסוֹר יִהְיֶה לְפִלְטֵי רוֹסִיהַ וְאוֹקְרַאינָה וְלִנְלוֹלִים לְעֵבֶרֶת דְּרֵךְ פּוֹלִין. הַפְּלִטִים הַנְּטַצִּים בְּפּוֹלִין עֲלֵיהֶם לְהַרְשֵׁם נִסְפֵר.

מִפְּנֵי מַה הַכֹּל רִצִּין עֲכָשׁוֹ לְחִזְיוֹן הַדְּבּוֹק ? — כִּי אֶת תְּמוֹנַתֵם הַנְּאֻמָּה רוֹאִים בּוֹ יְהוּדֵי הַנְּלוֹת. יִסְעֻלוֹ וְלֹא בְּרַצּוֹנֵם הֵם. יִרְאוּ וְלֹא בְּעִינֵיהֶם הֵם. יִדְבְּרוּ וְלֹא מִרוּחַ. נִשְׁמָה זָרָה סוֹכְנָה בְּהֵם וּמְרַכְרָה מִתּוֹךְ נִרוּם.

בְּשׁוּפֵר נְדוּל יִתְקַעוּ לְקְבוֹץ נְלִיּוֹת. לְמַה דּוּקָא נְדוּל ? אֵלֶּה שְׂבִישִׁיבַת הַנְּאוּלִים לְאַרְצֵם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ הִיתָה עִיר אַחַת סוֹנֶרֶת בְּפִנֵּיהֶם אֶת שְׁעָרֶיהַ וְהָיוּ צְרוּכִים שְׁבַעֵה שׁוּפְרוֹת לְפִתְהֵם. וְעֲכָשׁוֹ כֹּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו סוֹנֵר בְּפִנֵּינוּ דְּלִתּוֹ.

מדינה ומדינה ומקריה.

בפראקא.

ממסתרי הברסה השחורה.

אֵשֶׁה מְאוּשְׂרָה. צַהֲלָה וְשִׂמְחָה. מִי יִדְמָה לָהּ וּמִי יִשׁוּה לָהּ ! לֹא הִיְתָה תּוֹחֶלְתָּה נְכוּבָה. תְּחַנּוּנִיהַ. שְׁעֵרְכָה לְמִרוּם. נִתְקַבְּלוּ. אֲבוֹה וְאִמָּה בְּעוֹלָם הָאֵמֶת הַמְּלִיצוֹ בְּעֵדָה וְרַחֲמֵי אַחֻתָּה וְנִסָּה בְּאַמְרִיקָה נִכְמְרוּ עֲלֶיהַ וּמְקוֹדָה בְּסִקּוֹרַת יִשׁוּעָה וּשְׁלַחָה לָהּ מֵאַה דּוֹלָר. כֹּל הַלִּידָה נִדְרָה שְׁנֵתָה. לֹא דְבָקָה תְּנוּמָה בְּעַפְעִפִּיהַ. בְּקִשָּׁה דְּרִכִּים וְעֻצּוֹת. מַה לְעֻשׂוֹת בְּכַסֵּף רֵב כּוֹה. מֵאַה דּוֹלָר הֵלֶּא הֵם כְּפִי שֶׁהַבְּטִיחָה יוֹתֵר מֵאַה אֶלֶף מֵאַרְק. לְעוֹשֵׂר כּוֹה לֹא סְרִלָּה. כֻּלְלִיּוֹן עֵינִים הַתָּה לְרַנֵּעַ שֶׁהַצָּא הַחוּצָה וְתַחֲלִיף אֶת הַדּוֹלָרִים בְּשִׂמְרֵי כַסֵּף עוֹבֵר לְסוּחָר. פְּתַקָּא קְסֵנָה בִּידָה. לֹא מֵרָאה וְלֹא הִרָר לָהּ וּכְמַעֲטָ קִשָּׁה לְהַאֲמִין. כִּי הַפְּתַקָּא הַקְּסֵנָה הַזֹּאת תְּסַרָה וְתִרְבָּה וְתִהְיֶה לְמַאת אֲלֵסִים. בְּלֵב חֲרָד יִצְאָה אֶל הַבְּרַסָּה בְּבוּקָר וְלַחֲשֵׁה לְיְהוּדֵי פְּלוֹנֵי וְאַלְמוּנֵי : מֵאַה דּוֹלָר לִי וְלַחֲלִיף אֲנִי צִירִךְ. — טוֹב. כְּמַה תְּדַרְשֵׁי בְּעוֹדוֹ ? — 1022 בְּעַד הַדּוֹלָר. כֵּךְ מַחִירוֹ הַיּוֹם. — כֹּל כֵּךְ לֹא אֶתָּן. 1020 אֵם תְּחַפְּצֵי הִרִי טוֹב. וְכֵן הוֹשִׁי וְכֵן הַשְּׁלִישִׁי. נִדְחָקוּ אֲלֵיהַ שְׁתֵּים נְשִׁים. שֶׁהַדְּבָר נּוֹגַב אֲלֵיהֶן וְקִרְאוּ לָהּ בַּחן וּבְחֵסֵד : 1022 ? טוֹב. אֲנַחְנוּ נִשְׁלֵם כֵּךְ. סוּרִי הֵנָּה אֶל הַשְּׁעָרַי. הַמְּאוּשְׂרָה סִרָה וְהַחֲלָפִינוֹת בַּחן וּבְחֵסֵד : הִרְאוּ אֶת דּוֹלְרִיךְ ! הִיא חוֹשֵׁיטָה לְהֵן אֶת הַפְּתַקָּא לְפִי תוֹמָה וְהַנְּשִׁים הַטִּיבוֹת צִרְפוּ אֶל צִירוֹ הַשְּׁפִירוֹת. שֶׁהַצִּיּוֹנִי מִצְּלַחְתָּן וּבַחוּךְ כְּדִי דְבוּר : גִּבְרִיהַ נִכְבְּדָה 1022 אֵין הַדּוֹלָר שׁוֹה. 1020 אֵם תְּחַפְּצֵי דְרִי טוֹב וְאֵם לֹא הִרִי שְׁלֵךְ לְפִנְיָךְ. וְהוֹשִׁיטוּ לָהּ אֶת הַפְּתַקָּא כְּחוֹרָה. הַמְּאוּשְׂרָה לְקַחַת אֶת הַפְּתַקָּא הַנְּקַסְלָה וְלֹא כְדָקָה וְהַחֲלָפִינוֹת נַעֲלָמוּ. אַחִיכֵי שְׂמָה עֵינָה בְּנִיר אֲשֶׁר בְּהַ וּפְרִשָּׁה אוֹתוֹ... עוֹלָמָה הַשֶּׁף בְּעֵדָה. אֵנָה הִיא בֹּאֵה! דּוֹלָר אֶחָד בִּידָה. רַמּוֹה הַמְּכַשְׂפוֹת. וְלֹא הַסְּפִיקָה לְרוֹץ הַחוּצָה. לְדְרוּף אַחֲרֵי רוּצְחִיהַ. עַר שְׂכָשְׁלוּ רַגְלֶיהַ וּנְפִלָה מִתְּעַלְפָּת. מִהוּמָה כַּחוּץ. הַכֹּל נְשִׁימֵם. מַה זֶה פֶּה ? וְעַד שֶׁעוֹדְרוּ אֶת הַמַּתְעַלְפָּת מִתְּחִלְשָׁתָה וַיְכַלָּה לְסַפֵּר לָהֶם אֶת דְּבַר אֲסוּנָה בְּבֵר נִמְלָטוּ מִרְשָׁעוֹת מֵאַחֲרֵי כָּל הַתְּרִים. — אֵשֶׁה אֲמַלְלָה. מִרַת רוּחַ וּשְׂבוֹרַת הַלֵּב ! מִי יִנְהַמֵּה! הִרְיַמְתָּה. נְדוּלָּה עַד שְׂמִי שְׂמִים כְּדִי לְהַשְׁלִיכָה הַהוּמָה. — זֶה הִיָּה בַּחֲלֵק הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַבְּרַסָּה הַשְּׁחוּרָה. דְּרֵךְ חֲטָאִים מְגִלֵי עִירוֹת יִשְׂרָאֵל בְּסַרְהִסִּיהַ בְּנֵן דִּיטָל הַשְּׂמִים מְקוֹם יְהוּדִים פְּשׁוּטִים.

הַחֲלֵק הַשְּׁנֵי שֶׁל הַבְּרַסָּה הַשְּׁחוּרָה הוּא מוֹשֵׁב הַלְּצִים בֵּית הַקְּהִלָּה שֶׁל מֵלֵךְ רוֹיָל. שֵׁם יוֹשְׁבֵים הַמְּפּוֹנְקִים. הַגְּלוּחִים. יוֹשְׁבֵי קְרוֹנוֹת. מִשְׁחָקִים בְּקוֹבִיא. אֵלֶּה שְׁלֵסְעִים מְתַנַּנְכִּים שְׂמָה נִם אֲנָשִׁים צְנוּעִים מִמְּבַקְרֵי הַבְּרַסָּה. שְׂאִינֵם רוּצִים לְנֻלוֹת עִירוֹתֵם וְעִירוֹת יִשְׂרָאֵל לְעֵינֵי הַשְּׂמִשׁ כְּשׁוֹפֵם. יוֹשְׁבֵים לָהֶם כְּנֻסִיא שֶׁל רִיקִים וּפְחוּחִים וְאֵין לָהֶם כְּמַה לְעוֹסְקֵי אֲבֵל כְּנֻסִיָּה שֶׁל כְּרַסֵּאִים בְּפִי עֵסֵק הַיְכִידִמִי ? וְהֵנָּה זֶה מִתְּעוֹרֵר אַחַד מִן הַתְּכִירָא. שׁוֹה לְפִנֵּימִים אֲהֵדִים בֹּא מֵאַמְרִיקָה וְלוֹ יֵאָה לְהַמְצִיא בִּיּוֹנֵם : שְׂמַעוּ נֹא רְבוּתִי. יֵשׁ לִי הַמְּצָאָה יִפֶּה לְעֻשׂוֹת עֵסֵק נִם הַיּוֹם. הָאֲנָשִׁים פּוֹתוּחִים עֵינֵיהֶם וּפְחוּחִים וְעוֹשִׂים אוֹנִיָּהם כְּאַסְרַכְסָּת. — מִי זֶה יִקְנֶה אֶת עוֹנוֹתָי ? עֲשֵׂרָה דּוֹלָרִים אֲנִי נוֹתֵן לְוִי מִיד סַפְצוֹ קוֹנִים מִכָּל עֵבֶר. לְהַשְׁתַּכֵּר עַל נְקִלָּה 10 דּוֹלָרִים בִּיּוֹם נְקַסָּא זֶה אֵין טוֹב מוֹה. אֵךְ

ע"פ הכרה לאומיות ישראל, שנתבטאה מאת הממשלה, והנצחך גדול ביותר, יען כי יועצים יהודים מתכללים התנגדו בפירוש לקצנה כזאת. אבל המשכנים הוצים כל-אומיות ישראל, כדי שלא יתחשבו היהודים על האשכנזים.

בארץ ישראל

כפתה תקוה, שהיו האכרים, נוהגים להשתמש רק בפועלים ערבים עשו כבר הווה עם פועלים יהודים. 389 הפרות, שנכוזו, עדיין לא שבו וכן כל כלי המלאכה, והמכונות שנשברו והאילנות שנפלו עולים לסכום גדול. כפי סבא הרב כולו, כל הדלתות והחלונות נקרעו, הפרסים נשתחו והכלים היפטים נשרפו. בשכם נגע חרון אף התושבים גם כמתי מעט השמרונים היושבים שם זה אלפי שנה. כעלי שכם התרו בהם שיהרנום אם לא יצאו מעיר אחותם. 140 בית-ראב שמרונים שרזיים בפתח מות ואין להם מקום לנוס, שם נהרגו חיילים אנגלים. עשרים בית-ראב יהודים מכית-שאן נמלטו לחיפה יעזבו את בתיהם ורכושם לכף הקודם וזוכה בהם. ביפו נתפש אברהם לומנוסוב, מנהל הקומוניסטים ככילול, שע"פ פקודתו עשו חבריו את ההפגנה הקומוניסטית המפשיה, ששמשה אמתלא לשור ולרצה.

רבים מן הערבים, שנמצאו כבתיהם הפצים מכות היהודים נשפטו למאסר שישה חדשים ולמלקות ולקנס. ערבי רוצח נשפט רק למאסר לעשר שנים. יהודים, שנתפשו בעון משא נשק וקריעת כזה מירי כותים מדעת עצמם, יצאו לחרות. הנכור אברהם שפירא מפתח תקוה, שנכלא בימי השור על הנינו על המישבה בנבורה, יצא לחשוי אחרי שרמו קנס 110 נרוש.

באמריקה

מועידת כל ההסתדרות היהודיות, שהיתה בניו-יורק, נשלחה הסלגרמה הזאת אל נציב ארץ ישראל: אספת צירי כל ההסתדרות היהודיות בניו-יורק מתכבדה להודיע את הוד מעלתך, כי החליטה ברזולוציה מיוחדת לתמוך בכל כתייתיהם את קרן היסוד, האספה מכשיחה, כי כל ההסתדרות היהודים בארצות הברית תשתתפה בתעצומות עון עבודה של כל העם היהודי מסביב לבנין מכון ליהודים בארץ ישראל. שוב מביעה האספה מחאה עזה נגד השור בא"י ומעריצה את הנופלים הללים, האספה דורשה לבטל מהרה את איסור כניסת יהודים לא"י אפילו רק לפי שעה.

בקרב היתה הועידה השנתית של ציוני אמריקה ולפי שכבר נבחרו הצירים אפשר לדעת, כי רובם קבלו פקודה לתמוך בהנהגה הציונית הכללית ולקבל בלי כל תנאי את תכנית קרן היסוד.

באפריקה הדרומית

ישראלים חדשים

הציוני הלנדוני מודיע דבר נפלא שבאפריקה הדרומית קמה בין הכושים השחורים כתה חדשה: המכנה עצמה, ישראלים. יש להם נביא חדש ושמו מג'ומא. בכל שנה יעלו לרגל לעיר קדשם בול הוק, לחגי שם את חג הפסח והם יושבים שם בסכות ואינם מניחים זר לנשת אל המהנה. ולפי שהמקום הוא ישוב חדש, שזה עתה נתהווה, בקש באי-כח הממשלה האנגלית לבא שמה ולרשום רשימות סטטיסטיות ולא נתנוהו להכנס למחיצתם. הממשלה יצלה מהא שוטרים, לבקף את הישראלים להכנע. אך הנסיון הזה היה לריק. הנביא אמר: הוד הקרוב ימת. או שלחה הממשלה 800 פרשים להפיץ את המהנה, המצביא קרא להם לסור בשלום וענהו: ה' צוה להלחם ותיכף התנפלו עליהם הישראלים בהרב ובחנית והשוטרים ירו עליהם והפיצו מהם 130 חללים והנשארים נפצעו ונסו. הנביא מג'ומא נפל בשבי. הכל מתרעמים על הממשלה באפריקה, יששכנה דם נקי, כי

באשכנז

כספדימ היתה אספת אונרת הרבנים מכל אשכנז והחליטה פה אהר: עקב המסכות החדשות בארץ ישראל יש תקוה ליצור שם מושב קבוע לבני עמנו. לפיכך מכריזה אונרת רבני אשכנז, שחובה קדושה מוטלת על כל היהודים, לקחת חבל במעשה הגדול הזה ולקבץ אמצעים, שיאפשרו את הדבר ובלכר שבנין הארץ יהיה נעשה כרוח היהדות והמסורה ולא ישתמשו בכסף לצרכי מפלגות.

בתוך המניסטריום החדש באשכנז נמנה היהודי ד"ר גראדניר כחור מזכיר הממשלה לעניני הפנים וגם ההכס היהודי וואלטר ראטינאו, ראש האונרה הכללית לאלקטרויות, ראטינאו זה המציא את אופן כלכלת המדינה בימי המלחמה הארוכה, שיטה שנתקבלה גם בתוך לארץ, מיר כשנזכר שמו בין המניסטריום החדשים קם רעש בתוך המפלגות הלאומיות: מי שמע כזאת למנות באשכנז מניסטריום יהודים, לא היתה כזאת מימות עולם והקיסר ווילהלם יתפלץ בבית כלאו לשמע הלול שם אשכנז כזה. ראטינאו כראותו את הערעור העז דחה את המשרה, אך המפלגות הרמוקרטיות פצרו בו והבטיחו שינינו בערו וקבל משרת מניסטר לבנין הארץ.

ברומניה

בחודש שעבר היתה בכורקס ועידת המשים קהלות של רומניה הישנה והכירה את הרב (הציוני) ד"ר נייעמירובר לראש רבני בורקס ורבני כל שאר הערים, שבעה רבנים בכורקס וייד שבמדינה הגם יחד מועצת הרבנים, כל בית כנסת, כל קהלה, ספרדים, הסידים, נאורים וסתם קבוץ יהודים עומד ברשות עצמו לעניני הפנימיים וככל זאת כולם מצטרפים בכל עיר לקהלה אחת שלמה וכל כת השלח ציריה אל המועצה הכללית, קהלות כל נליל מצטרפות לאונדה אחת ואין להציא מן הכלל שום קבוץ יהודי לכלכלת המוסדים הכלליים. לכתי הספר היהודים דרשה הועידה זכות צבורית ותמיכות מקופת המדינה. כחודש אגל תהיה ועידת כל הקהלות מכל ארצות רומניה הגדולה, להועץ על יסודות הסתדרות הקהלות ותקנות כל קהלה פרטית, שועדה מיוחדת תערוך כינתים, מתוך ההסתדרות הכללית יבחרו באי-כח היהודים כסינאט, רבני צבא ותדרש השתתפות הממשלה כמשא צרכי הקהלות.

בסלובקיה

בעל כרחם של יהודי סלובקיה נקרעו מחיק האומה המאדיאית, שהיו מתרפקים עליה יוכל שנים ובעיניהם ראו את הבעישות, שהמאדיארים כועטים עתה בירידיהם של אתמוול כאשר אינם צריכים להם עוד, לדבא על ידם אומות אחרות, ועוד ישנם בתוך יהודי סלובקיה נפשות עכרים נרצעים, שעריין לא לקחו מוסר, אינן יכולות להתקיים בלי אדון ואם אין עוד הארץ המאדיאית, יבקשו להם אדון אחר וידמו למצוא אותו באומה הסלובקית, וכבר יצאו בכרה, ליסד מפלגה של סלובקים בני דת משה, כטבע עבודתם, שרכשו להם האנשים, אינם מוכשרים להכיר את המנוחך שנדבר, עם האומה המאדיאית נקשרו עיבם בחבלי הקולטורה, שהיהודים עצמם עורו ביצירתה, אבל לסלובקים אין קולטורה כל עיקר והם עצמם מתולקים בדעותיהם אם הם אומה בפני עצמם או רק ענף משבט המשכים וכבר יהודים אנשי כצע המוחלים לעסקים טובים קופצים כראש והוצים להתערב בפוליטיקה שאינה שלהם ולא יעלו על דעתם כלל את האפשרות, כי גם הסלובקים יבעטו בהם, כאשר לא יצטיכו להם עוד.

במזרביה

כמועצת העיר בכרין נהלו היועצים היהודים הלאומיים נצחון, שחרוב המשכי הסכים לקצוב סך 200010 בתר לצרכי בים יהודים

מאור הלוי לעמרים.

לחג יובלו.

בכ"ח אייר שנה זו מלאו המשים שנה מעת שעזב הסופר העברי החשוב הזה את עמק הכנא וסגר את עיניו לנצח. כי אמנם רק עמק הכנא היו לו החיים עלי אדמות. כל חייו היו רק ששלת אחת גדולה של צרות צרורות והרפתקאות שונות. שחוליותיהן קשורות זו בזו. הג כזה אצל עם אחר היה ממלא את כל חלליו של הרשות מעל עמורי העתונים. מעל במות אולמי החבורות השונות היו נשמעות דרשות בשכה הנעדרה. אצלנו אין עושיין נפשות לנדולי רוחנו. מעשיהם הן הן זכרונותיהם. אבל האיש הזה ומעשיו נשכחו לנמרי. וחפץ אני רק לסקור על מעשי הסופר הזה והשפעתו על הספרות העברית במשך חמשים שנה.

מאור הלוי לטרים נולד בעיר התהלה. שאוירה מחכים. כוולקבה הסמוכה ללבנו. לאביו ר' נרשון מדפיס. ראש הקהל. שנת הולדתו בדיוק אי אפשר לדעת. אעפ"י שהמשורר לטרים בעצמו כותב, כי נולד בשנת תקס"ב. כי יש דברים בננו. מה נרשם בארע"י מלבנו הוכיח בראיות יצודקות. כי המשירר העני לטרים חפץ בכיון להקדים זמן הולדתו. למען יוכל לחג במהרה הג השבעים ולקבל מתנות מידיו ורעיו. ובאמת לא זכה לחג השבעים. כי מת לפני מלאת לו שבעים שנה. בהליקסיקון של החכם שווארצבאך נרשם. כי לטרים נולד ביום 30 אויגוסט 1804 תקס"ד כיג אבול.

אביו ר' נרשון לא היה בעל אופי ידוע. בתור ראש הקהל היה עליו כמובן לנענע ראשו לכל הרהות; הוא היה ככיום היה המתהפך בנוניו לכל צד. מתהלה לא היה מרשה כלל לכונו לעסק בחכמות היצונות. אולם אח"כ לא הפריעו כלל מזה. הסכיבה המולדת. איפן החנוך. כולם לא התאימו עם רוח החוקר והדורש לכל תכלית. שהתנלה בילד הזה. לעשות ממנו מה שהיה אח"כ באמת. לטרים למד בחדר אותו הלמוד חסר הסדר. שהיה נהוג בזמנו. מלמדו של לטרים היה איש אכזרי וגם. שהכהו ופצעו ונשכו. ממש עד שאביו רחם עליו והוציאו מהמלמד הזה. ולמד בכיתו עד ששתחרר ללמוד אצל הרב ר' יוסף שמערן. בלב הילד הזה היתה נמיה כבירה לספרי חכמה ומרע. ובהיותו ילד היה יכול להשתק תביעת נפשו זו. מצא לו מוצא ממסגר אסור זה על שחרת הקורש. הלא המה המורה נבוכים. הכוזרי. ספרי התנך. אלו המלאכים הטובים. המלווים את כל משכילי הבא לדפוק בישערי ההשכלה. רוח השיר החל לפעמו בשחר טר ילדותו. כהיותו כבן י"ב שנה חבר שיר קטן בשם "שיר ערב לענות" ושלאחרו אל החכם העברי רניק. החכם שיר היה אצלו או ושניהם נבאו עתידות גדולות להער הזה. למן היום ההוא באה תקופה חדשה בחיי לטרים. הוא התודע אל החכמים האלה. שמשכוהו חסד, והיה עומד אתם בחציפת מכתבים. לטרים התחיל להשקיע עצמו בהשכלה. בלי שום לב להרדיפות מצד החסידים. הרניק. שכבודו היה גדול גם אצל החסידים. נהלו והנין עליו מפני ההמון. אופ"ים הם דבדי לטרים על יחסו להרניק:

מנעורי עד היותי לאיש. ארחתי לחברה עמו. ואהיה אצלו אמן יום יום. עלי אצל מהודו. באהבתו אותי עת בביר מכל בני נילו שומעי לקחו. בשכתי ובקומו אני תמיד עמו. ונפשו היקרה נלתה כספר השמים לפני. וארא אור ומאורות ברסיע עומ. אם רחש לבי דבר טוב. להביא. ברכה לבני ישראל מאשר כיננו ידי מידו זאת לי. לטרים אהב את רניק. לא רק בעבור מצאו בו מורה ומנהל. אלא גם עורר ותומך בצרתו. בימיו היתה הקנאות כיכ נוראה. לא יאימן כי יסופר. פעם אחת נתפס מה"ל על המורה נבוכים והיה אז רעש גדול כיכ עד שמתנה צבא מזוינים בחניתות וכתרבות שלפופת באו לנרש את ההמון היהודי. שהתנדדו בתוצות העיה. שבקשו את נפשו ורק הודות להשחלולתו של הרניק נהלין מצרה.

הישראלים לא התירו באיש ואם הם מאמינים. שאסור לזר לנשת אל מקום קדשם אין רשות גם לארני הממשלה לחדור אליהם בעל כרחם. אם סיבה הממשלה האנלית. שבמקום שיש שלטון אנלי אסור לאדם למרות את פיו מדוע אפוא יתן השלטון האנלי בארץ ישראל אנשי בצע ידועים להסית את העם תדיר נגר אותו השלטון ונגר יהודים הלשים. שאין בידם למחות?

השבוע בכל העולם.

החוקים היסודיים של מדינת פולין נתפרסמו כבר בעתון החוקים ונעשו יושלים בארץ. — מיום ליום נגלות תועבות הכרת המסחר פוזאפי. שנמסר בידה כל המסחר הפולני. כדי להנצל מנכלי הכוהרים היהודים. ללבוב הגיעה רכבת מלאה תבואה רומנית. שזכתה בה הי פוזאפי את פולין. שלא מוקק לסוחרים יהודים. הועדה. שדקה את התבואה. מצאה שהצי התבואה מקולקלת. נתערבו בה חמרים מזיקים לאדם ולבהמה. 16 קרונות פסולים לנמרי למאכל. הועדה בדקה אנב גם את התבואה. שכבר הובאה אל המחנות וגם היא מקולקלת ופסולה למאכל. וחברה כזאת מזונה על כלכלת המדינה. — ביוארשא נתפשו מיוחסים גדולים נצרים בעלי מונפול להספקת עצים למאדים צבוריים מינעי המדינה. וכמובן שפמו לממשלה מחיר זול והמה מכרו את העצים לאחרים והשתכרו מיליונים הרבה. - הציר היהודי בסיים מסטאניסלב ד אוך האשים בנלי בשיבת הועדה להספקת את המניסטר להספקת נירוויצקי. כי הוא מרעוב את המדינה בתוציאו מתוכה ביצים לישם עסק לאנגליה. כי המניסטר הצטרק. כי הכיצים מובאות מאוקראינה. אך ראוך נער בה שלפי דעת המניסטר נלציה לאוקראינה תחשב. — המיעצה האומית בסלובקיה הכריזה את האומה הסלובקית עומדה ברשות עצמה ואין לה כל שייכות להטשבים. היא קוראה את ממשלת פולין לעזרה. שתעזרנה לפרוק מעליה עול הטשכים. הקשה להם מעול המאדארים. — בברלין ננמר דינו של הארמני היליריאן שהרג את ראש ממשלת הטורקים העלת פשא ויצא זכאי. הוכרז בערים. שצוה השר הזה. להשמיד את כל העם הארמני בימי המלחמה ואמנם הגלו את כל העם מארצו הסמוכה לנבול וכמעט כולם. כמידיון נפש. סתו ברעב ובקר ובמנפה ובידי רוצחים ואת כל הנשים ענו. — ממשלת אשכנז לותה כסף מאמריקה ושלמה למדינות הכרות את המניה הראשונה 35 מיליוני דולאר מן תשלומי הנוק שהתחייבה. והועד הראשי של אנדת העמים החליט לקבל את אשכנז להבר לאגודה. — ולעומת זה החליטו כל מדינות אמריקה הדרומית והתיכונה לצאת מאנרת העמים. כמו שיצאו ארצות הכרות יארנגטניה הוכף בהוסדה. — בעזרת היל יפן כבשו הרוסים המורדים את וולאדיווסטוק. אשר על הוף הים השקט מדי הכולשיוויקים. כפי הנישמע. רוצים היפנים ליסד ממלכה חדשה באזיה המזרחית. שתכיל את מונגוליה. את מאנדשור ואת סביר המזרחית ותעמיד תחת הסותם. — לשפניה העליונה הגיע צבא אנלי. להפריד בין הגבול הפולני והאשכנזי. שלא יבואו החיילות לדי התנגשות. — מועצות הפולנים והליטאים כבריסל נספקו שוב. יען דרשו הפולנים. שגם גליץ ווילנא ישלח צריו והליטאים התנגדו. — במדינת קולורדה באמריקה עלו הנהרות וסמו ערים וכפרים וכשלושת אלפי בני אדם נטבעו. — כייכנהאל של באירים היתה ועידת הוסים בורגונים. לבקש עצה להתנכר על הכולש וויקים. — ממשלת הטורקים באזיה הקטנה. שכרתה ברית עם רוסיה ופס. שלחה מסיחים אל בבל וא"י. להסית את התושבים להתקומם נגד השלטון האנלי. ולפי שהצפתים אינם מהים נגד התעמלה הזאת. נסע הרכיט סמיואל להמשק אל נציב צרפת בבקשה שלא יעמוד לשטן לו. כאנגליה עצמה מרברים כבר ע"ד מלחמה בין אנליה וטורקיה.

לוקה לב גם בנועם מנגינתה. נקהלות אשכנו ופולין העתיקות היה מנהג להתפלל ביום א' של שבועות בעלות השחר ולעלות בבוקר השכם על הר סמוך עם צידה לדרך יאהרי שריש הרב בראש הר מענין היום בדברי תורה היו מקרשים על הכוס וסוערים לבס בחופוני חמאה ודבש. מעין קבלת התורה על הר סיני היחה זאת. ויהיו את האלקים ויאכלו וישתו. לכן ראוי להכיר את מנהגי אחינו הרחוקים ביום היפה הנה המתנוצץ כפרקת יקרה במשבצות זהב לוח השנה בתור החג היפה והגדול ככל חגי השנה.

בירושלם נמצאים צבורים קמנים מכל נחלי ישראל. מעט או הרבה. יהודי פרס. בוכארא. בבל. קאוקו. תימן ומארוקה וכל כחה וכתה תשמור מנהגיה ונקל לדעת מהם מנהגי מדינה ומדינה. ליהודי תימן יש בירושלם שכונה מיוחדת ושמה בית צדוק. על שם הרב ר' צדוק הכהן מפאריז ז"ל שקנה להם את הנחלה הזאת. היהודים האלה משונים כבר במראהם. הם יסופי חמה. מעופפים בפאות ארוכות ומסולסלות. כההים כנלוציה ובסלובקיה. כל היום הם עטופים בטליתות בעלות תכלת. אפילו בשוש ובקבורה. רגליהם יחפות. מעיף בהיר מתחת לטלית ובמטפתה יחבשו ראשם כנשי האכזים. וכך יעסקו בפרקמטיה או במלאכה. קצתם יקדישו ימיהם ללמוד ויהיו מן הצדקה. ובערב כולם ילמדו ועירר למידה הוא הקבלה ולא גפית וכולם יהנו שבה והודיה. צאל. שנאלם מלהיך מלכות הרשעה השולטת בתימן. לבית מדרשם יקראו בנסיה. שם יחפלו ושם ילמדו בערב ספר הזוהר בהתלהבות.

לחג השבועות יש ליהודי תימן פזמים הרבה. אחרי תפלת שהרית יוציאו סית. לארון הקודש שלום אין פרוכה. אולי מרוב דלותם. ולספרי תורתם אין מעילים ואין עציחיים. אלא ערומים ינחו בתכות של עין מצויות ופתוחות. כל עולה לתורה יקרא בעצמו את הפישה ואינם זקוקים לבעלי קריאה מוניהם. אך בהג השבועות לא יעלה איש. כל העליות שייכות לקטנים. מאו הכוכר יעמדו הילדים לפני כהל המורה צופים בטליתות כצויות. כולם היו עייים כל הלילה עם אבותיהם ופניהם ככיו צהלים ושמהים על כבודם. ואמותיהם נשקפות בעד החרכים. לראות בכבוד יקיריהם. ורקיקים מיוחדים של חמאה הכינו בבית ועל פניהם כתיבת. אלקים נתן לי לשון לפורים. כל נער יקרא אחד מעשרת הדביות ומתרגמו בורגן התימני. תערוכת עברית וערבית. השני יקרא דבור שני ולפי שישנם יותר מעשרה ילדים. יקראו את עשרת הדברות כמה פעמים. וכפ ילך כנמרו את ביתו ומשירו עליו כל קרביו ברד של עדשי נופת ומגדנות אחרות וכפ שאר הילדים יפישו על השלל וילקטו. שבועות הוא אפוא לחם הג ליפדים.

באופן אורגינלי יחוגו יהודי מדוקה את חג השבועות. החצר המיוקית בירושלם. אשר בה ביהכני וכל מוסדי הצבור אינה מצטינת כשהרתה. אך לכבוד יוש יפנו כל אשפה והלאה עד שאין להכריח. בהג הזה תשלט שם צהלה ורנה. באמצע החצר מצאתי — כן מספר ניסע — גר אבנים ומסביב לו ישבו חוקנים ושיחה. הילדים השתובבו מסביב. והגדולים התחלכו בהצר ורננו איזו מנגינה של יוש. ואני עמדתי עם החכמי והיינו עסוקים בשיחה. פתאום הרגשתי קיתון של מים קרים נשפך עלי מאחורי... בררר! המים הדדו עד כתנתי והכפ שחקו לאידי. הסגות פני אחורנית וראיתי שאין אני היחיד בהדה האנוסה. כל איש מוכרח לטעום טעם זה. למה? אין לשאול שאלות על מנהג. ובשעת היצקה מביכים זה את זה ושוחקים. הרב באר לי. כי המים הם סימן ברכה והפרחה. הן בגשמיות והן ברוחניות. קבלתי גם אני את היסורים באהבה.

בשנת תקפ"ו נכנס בגריו אל האוניברסיטה בלבוב והשתלם בשפות המזרחיות והאירופיות. יש היה חי ממכירת ספריו. שהוציא או. שם התהלך עם המשכילים. והוציא מאסף ספרותי בשם הצפירה. שהשתתפו בו רניק. שיר. פריעדלענדער. שלום הכהן. יעקב שמואל ביק ויהודה ליב מיוס. באותו הזמן היה חי בדחק גדול. ולהנדיש את סאת הרעה מצאה אותו גם שם יד הקנאים. שרדפוהו בעבור המאסף הזה. עד שהוכרח למשך ירו ממנו בפרט ומההשכלה בכלל והתחיל להיות נכנס בבית הגאון ר' יעקב אורינשטיין. בעל ישועות יעקב שהיה קנאי גדול ורדף את כל המשכילים עד הרמה. אך לפרים הערים לנגוב את לב הרב הזה שהאמין בו שמאם בהשכלה עד שנתן לו תמיכה חמית והוא השתמש בה להרפסת מחברת שירים בשם פלגי מים לבוב תקפ"ח.

בשנת תקצ"א הלך וננה. ללמוד איזו חכמה מפרנסה. ונכנס לבית דפוסו של שמיד בתור מניה ומנהל את המחלקה העברית. בהשתדלותו של לפרים הוציא שמיר ספרים חשובים. שלפרים כתב עליהם הערות והנהגות. שאינן אומרות כלום.

בשנת ת"ר הלך לפרים פראנה לבית הדפוס של בני האזוע ובשנת ת"ר נעטר שם בתואר ד"ר פילוסוף. תר"ח שב ווינה והודות להשתדלותו של שר ההשכלה ליאו שהון ניתנה לו משמרת כהנה בהביבליותיקה הקיסרית. ולו היה בטבעו לישב בשלוח היה יכול לבצר לו עמדה חמית ורוחנית על יסוד איתן. או רכש לו לפרים כבוד כיג גדול שלא זכה לו שום מחבר עברי עיי ספרו. זאנען אויס דעם אריענטי. שמצא הן בעני הקיסר פריינדג וכה לאות הכבוד Pro letteris et artibus ונתן צו להכניס כל ספרו לפרים. הן העכרים הן הגרמנים. לאוצר ספריו הפרטי. גם ההרצוג מאקס מבאירן אבי הקיסרית אלישבעת מאוסטרית ככדהו באות זהב ובעצם כתב ידו במכתב תהלה.

לאחר שהתפטר מהכהונה בהביבליותיקה הקיסרית נדד בארצות שינית. למכור ספריו והתודע לגדולי ארץ יהודים ונוצרים. אולם למרות כל הכבוד הזה. היה עני תמיד והתאונן על עניותו ופשט יד לכל נותן והשפיל בזה את ערך ההכמה. החכם שד"ר היה אוהב מתהלה את לפרים ועמר עמו בהליפת מכתבים. אבל לפרים נתן ירו בער בצע נסף להחברה. מפיקי כתבי קודש בבחיטינאי. שהיו כולם מיסיונרים. על-כן חרץ שד"ל מהחבר עמו. זאת ועוד אחרת. כי לפרים אהב תמיד להתפאר מאד. כמו החכם יעקב רייפמאן ז"ל ובאגרות שר"ל עמוד 365 נמצא לאמר. בהיותך בעיני כוד יהוד המתהלל במת שקר ראיתי טוב ונכון לבדתי התהלך עמך בכבוד ודרך ארץ. ושד"ל מאן לחשתתף עמו בהמאסף. עפרות זהבי. שהוציא לפרים. ובאמת הסרי היה לו ללפרים רגש הכבוד. הוא התהלך בעקבה פעמים אחדות עם שד"ל. עד ששר"ל הוציא משפט מר על כל חכמי פולין ובצר 579 מאגרות שד"ר הוא אומר: לבי אומר לי. כי ראוי לי להפד מכל אנשי פולין. כי אינני מבין אותם. והם אינם מבינים אותי.

י. ז. בירמן.

חג השבועות בירושלם.

על חג השבועות. שהוא עצרת של פסח. היתה מרהפת מעולם רוח תעלומות. בעין זו של ליפי פסח. הרוח הזאת מתבטאה אצלנו במנהג להיות ער כל הלילה ולהשלים ל התורה בקצרה. במליצת בקיעת הרקיע וכיחוד בשיר אקדמות. השירה הרוממה והתמימה הזאת. המלאה נענועים על עולם נעלם בעתיד רחוק. וכמה דברים רמים מעיקרי האמונה ומגאות עם סגולה מעולפים בה בערפלי פיוש נשגב. אם גם רחוקה היא מן הקבלה בשיר היחוד של יוני. השירה הרנו

אברהם היים מילינגער
מאורשים. אייר תרפ"א
טשארנא.
הייצה בראשט
סטארי סאמבור.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מ.ק.			
6:0	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד, ה, ו, ז, ה, טו, כל ספר		
200	מקלט, ירחון, ע"י ברקוביץ בניירודס 15 ספרים		
90	שידי אנקריאון, תרגום שאול משרניחובסקי המחיר		
150	איסינינה בטורים מאת נטה תרננס יעקב כהן		
130	פואמות דרמטיות פוישקין שמעוניוביץ		
80	הנסיעה בהרי הרץ הינה		
290	נבזרים ועבודת נבזרים קרליץ אינהורן		
180	באש ובהרב, חלק א' שנקביץ פרענק		
190	חלק ב'		
190	חלק ג'		
150	חלק ד'		
70	ממעמקים וילד פרישמן		
80	מניפה של לידי וינהרמר וילד מביוב		
100	חשיבותה של רצינות		
80	מיתה שניצלר יקבוביץ		
110	האחיות וסרמן		
70	רבי שלמה ניר שלום אש מ. שפירא		
170	אינבורג קרמן דוד צמח		
120	האויב, חלק א' הפסמן		
500	שכור וכשלקן, ספור ברנד		
500	היי אדם: ילדות שלום-עליכם ברקוביץ		
500	נערות		
500	בתרות		
190	אירידיון קרשינסקי בן-אברם		
110	מלחמה ושלום, חלק א' מולדסמי פרווש		
110	חלק ב'		
110	חלק ג'		
110	שליש אחיות, דרמה צ'חוב בן-אברם		
150	י"ן כריסטוף רומן רולן ה. ייבין		
160	חזון התשבי מאת יעקב כהן המחיר		
100	הקדושים, סמפונייה		

ובעד המשלוח 5/0

קטלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה
המלון הפולני-עברי
מאת י. נוסבוים ול. דררה.
מחירו **150** מרק מכוך
למ"ס ולמורים רבש הגו
Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.
בפודין הקונגרסית המכירה הראשית אצל
WARSAWA, ul. Rymarska 16.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד

עשרת השבטים

ופתרון ע"פ כל המכורות ההיסטוריים וע"פ
ההגיון הפשוט. מהירו עתה **100 מרכ** ע"י
„Hamicpe” Miodowa 22 Krakow.

סוכנות "המצפה" באוסטריה היא בבית
Jos. Perlberger II, Rembrandtstr. 39 Wien.

סוכנות "המצפה" בטשכובקיה היא
Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA
Chelcicky 7.

העמיקאליען גראס-פערקויף.

קאלאפאניום מאנטאן-וואכס קארנאבא-וואכס, נומי-אראביקום.
גינראוין, וואססערלאזיך און עטטלאזיך, זאמטליכע אטליך-פארבען.
פיר שטאף-פארבונג אין אללען פארבען, בלוי-האלץ-עקסטרעקט
אולטראמארין, וואועלין, וואנענפעטטען און בלעכראזען, שוהקרעמער
שוהמאכערוואכס, טינטע, בלעכראזען א. ד. נ. עמפאעהלט די
פראפאקאליערטע פירמא

CHIEL TEITELBAUM
FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,
I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.
DIETLOWSKA 49 w KRAKOWIE.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לידי
שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32
כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית.
מהירים שר עשרה מכתבים - 220 מרכאות, של
קומפלט בן 32 מכתבים - 615 מ.
השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים
דיהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.
להוטי רש"י 15 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משלוח
לכל הזמנה.
להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.
בחץ זאריץ יש להוסיף על המחיר 10 אחוזים שכר משלוח.

S. WALKIŃSKI Kraków, Miodowa 22.